

Prif Weithredwr
Cyngor Sir Gâr
Neuadd y Sir
Caerfyrddin
SA31 1JP

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ
Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn testun: 029 2032 0660
post@archwilio.cymru
www.archwilio.cymru

Cyfeirnod: 3120A2022

Dyddiad cyhoeddi: Awst 2022

Annwyl Wendy

Sicrwydd ac Asesu Risg – diweddariad cynnydd

Yn dilyn ein cyfarfod gyda'r Tîm Rheoli Corfforaethol yn gynharach eleni fe ddywedon ni y byddem yn rhoi adborth mwy ffurfiol ar rai agweddau penodol o'n gwaith asesu sicrwydd a risg yr ydym wedi'i wneud. Mae'r llythyr hwn yn rhoi diweddariad cynnydd ar drefniadau'r Cyngor ar gyfer:

1. adfer wedi'r pandemig; ac
2. ymateb i ofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiad (Cymru) 2021.

¹Cynhaliwyd y gwaith hwn fel rhan o'n prosiect Asesu Sicrwydd ac Asesu Risg (ARA) 2021-2022 i helpu i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol.

---

¹ Mae'r dyletswyddau hyn yn cynnwys dan adran 17 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (Deddf 2004). Gall hefyd lywio astudiaeth ar gyfer gwella gwerth am arian o dan adran 41 o Ddeddf 2004, a/neu archwiliad a gynhaliwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol o dan adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Rydym yn cydnabod bod gwaith adfer y Cyngor o'r pandemig a'i ymateb i Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn parhau. Mae'r adborth hwn yn rhoi pwynt sicrwydd amser a diweddariad cynnydd risg ar drefniadau'r Cyngor yn y meysydd hyn.

1. Adfer ar ôl y Pandemig

Yr hyn a wnaethom

Drwy gydol y pandemig COVID-19 mae Archwilio Cymru wedi parhau i gyfarfod â chysylltiadau allweddol y Cyngor yn rheolaidd i wneud gwaith sicrwydd ar ymateb y Cyngor i'r pandemig a darparu adborth amser real i'r Cyngor.

Yr hyn a ganfuom

Mae'r Cyngor wedi parhau i ddarparu gwasanaethau hanfodol a chymorth ychwanegol i'w chymunedau yn ystod y pandemig ac wedi addasu ei drefniadau llywodraethu er mwyn hwyluso'r penderfyniadau cyflym angenrheidiol. Rydym wedi gallu gweld cydweithio'n effeithiol ar draws adrannau ac ymrwymiad clir gan swyddogion a Chynghorwyr i weithio ar y cyd er budd pobl Sir Gaerfyrddin.

2. Trefniadau ar gyfer ymateb i Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

Yr hyn a wnaethom

Fe wnaethon ni gynnal ein hasesiad o gynnydd y Cyngor wrth ymateb i ofynion allweddol yn Neddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau a (Cymru) 2021 rhwng Ionawr ac Ebrill 2022. Casglwyd y dystiolaeth drwy gyfweiliadau ac adolygiadau dogfennau a hefyd tynnodd ar ganfyddiadau perthnasol gan ein gwaith parhaus a diweddar eraill yn y Cyngor. Roedd ein gwaith yn edrych ar y trefniadau y mae'r Cyngor yn eu rhoi ar waith wrth ymateb i Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau a (Cymru) 2021. Nid asesiad o effeithiolrwydd y trefniadau hyn oedd y gwaith.

Yr hyn ddaethon ni o hyd iddo

- **Trefniadau ar gyfer Hunan-Asesu ac Asesiadau Panel**

Mae'r Cyngor wedi datblygu proses newydd ar gyfer cynllunio busnes a rheoli perfformiad y mae'n bwriadu bod yn hunan fyfyrionol a chanolbwyntio ar wella. Mae sawl priodoledd gadarnhaol i'r prosesau newydd hyn gan gynnwys:

- defnyddio set eang o ddata i herio perfformiad a gosod nodau gwella. Mae hyn yn cynnwys perfformiad a data ariannol, gwybodaeth rheoli risg a data sy'n gysylltiedig â chwynion.
- ymgysylltu corfforaethol rhagweithiol gan Dîm Rheoli Corfforaethol y Cyngor a'r Cabinet ar berfformiad. Erbyn hyn mae sesiynau pwrpasol yn cael eu cynnal i adolygu perfformiad, gyda swyddogion yn darparu dadansoddiad a dehongliad gwell o'r data er mwyn sicrhau dealltwriaeth a rheolaeth gorfforaethol fwy effeithiol o berfformiad.
- defnyddio Paneli Ymgysylltu a Sicrwydd mewnol, gan ddefnyddio grŵp craidd o gyfoedion mewnol i sicrhau cefnogaeth a her effeithiol i gynllunio busnes gwasanaeth ac i helpu i ddarparu goruchwyliaeth gorfforaethol. Mae'r paneli hyn hefyd yn create gyfleoedd i wasanaethau weld perfformiad a gwelliant drwy lens traws adrannol ehangach.

Dull newydd y Cyngor o gynllunio busnes a rheoli perfformiad fydd y brif ffordd y bydd y Cyngor yn casglu tystiolaeth ar gyfer hunan-asesiadau'r dyfodol y mae'n ofynnol iddo ymgymryd â nhw o dan y Ddeddf newydd. Mae'r Cyngor wedi trefnu, gyda chefnogaeth CLILC, bod asesiad annibynnol yn cael ei gynnal o'i ddull arfaethedig o hunan-asesu er mwyn sicrhau ei fod yn gadarn wrth symud ymlaen.

Hunan-asesiadau'r Cyngor ar gyfer 2021-22 y Cyngor fydd ei hunan-asesiadau gwasanaeth a gynhaliwyd fel rhan o'i broses cynllunio busnes ym mis Hydref 2021. Mae'r Cyngor yn bwriadu adrodd yr allbynnau o'i hunan-asesiad o fewn ei Adroddiad Gwelliant Blynnyddol. Mae'n bwriadu drafftio'r adroddiad ym mis Mai-Mehefin 2022, gan ei gyflwyno i'w adolygu i bwyllgorau craffu ym mis Gorffennaf 2022, ac yna ei gymryd i'w gymeradwyo gan y Cabinet a'r Cyngor cyn ei gyhoeddi ym mis Hydref 2022. Mae'r Cyngor wedi dweud wrthym y bydd yr allbynnau o'i hunan-asesiad hefyd yn llywio ei Strategaeth Gorfforaethol newydd, lle mae'n bwriadu nodi ei Amcanion Llesiant thematig wedi'u hadnewyddu.

Mae'r Cyngor yn bwriadu penderfynu ar y trefniadau a'r amseru ar gyfer asesiad statudol y Panel Allanol, sy'n ofynnol o dan y Ddeddf newydd, ar ôl etholiad Mai 2022. However, y meddylfryd presennol yw bod asesiad y Panel allanol yn debygol o ddigwydd ganol tymor y weinyddiaeth newydd.

- **Trefniant ar gyfer y Strategaeth Dyletswydd a Chyfranogiad Ymgynghori**

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn y broses o ail-afael yn y ffordd y mae'n ennyn diddordeb dinasyddion, ac mae rhai o'i feddyliau cychwynnol yn cynnwys:

- arolygu dinasyddion ar ddiwedd mis Mai 2022, gan ymgorffori rhywfaint o wybodaeth am berfformiad yn yr arolwg er mwyn hwyluso ymateb gwybodus.
- sefydlu Paneli Dinasyddion – wedi'u seilio o amgylch y themâu Amcan Llesiant, lle bydd dinasyddion yn gallu cymryd rhan ar yr agwedd hunan-asesu / perfformiad ond hefyd ar faterion ehangach.
- gwell prosesau adborth i gyfranogwyr er mwyn sicrhau eu bod yn gallu gweld effaith eu hymgysylltiad.

Dywedodd y Cyngor wrthym ei fod yn ymgysylltu â rhanddeiliaid eraill ar hyn o bryd trwy grwpiau presennol fel y Grŵp Cyngori ar Fusnes a gyda staff trwy ei drefniadau ymgysylltu staff rheolaidd. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn dal i ddatblygu ei ddull ymgynghori a fydd yn cynnwys plattform TG newydd ar gyfer ymgysylltu â'r cyhoedd a rhanddeiliaid, a sefydlu fforwm staff.

Ar adeg ein gwaith roedd y Cyngor yn paratoi drafft cynnar o'i strategaeth cyfranogi. Mae'r ddogfen hon yn canolbwyntio ar hyn o bryd ar sut mae'r Cyngor yn gwneud ei benderfyniadau a darparu gwybodaeth ar sut i ddod yn Gynghorydd, yn hytrach nag ar ymgysylltu ac ymgynghori ehangach â dinasyddion a rhanddeiliaid eraill. Mae'r Cyngor yn cydnabod bod mwy o waith i'w wneud i sicrhau bod eu strategaeth cyfranogiad yn adlewyrchu'r agweddau ehangach hyn.

- **Trefniadau ar gyfer y newidiadau i Bwyllgorau Llywodraethu ac Archwilio**

Mae'r trefniadau newydd ar gyfer Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'r Cyngor wedi cael eu sefydlu a chafodd cyfansoddiad newydd y Pwyllgor sêl bendith y Pwyllgor Archwilio, a gan y Cyngor wrth iddo adolygu ei gyfansoddiad ym mis Mai 2021. Dan y trefniant newyddbydd gan Bwyllgor G trosgynnol ac Archwilio'r Cyngor 12 aelod (8 aelod etholedig a 4 aelod lleyg).

Er gwaethaf ymateb siomedig i'r ymgyrch recriwtio gychwynnol ar gyfer aelodau lleyg, mae ymgyrchoedd recriwtio dilynol y Cyngor wedi bod yn fwy llwyddiannus ac yn y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 8 Ebrill 2022, penderfynodd y Pwyllgor yn unfrydol i argymhell i'r Cyngor benodi tri aelod lleyg a enwyd ar gyfer y cyfnod 25 Mai 2022 i 24 Mai 2027. Mae'r Cyngor wrthi'n darllen i recriwtio ei bedwerydd aelod lleyg olaf.

Mae'r Cyngor yn bwriadu ymgymryd â hyfforddiant sefydlu penodol ar gyfer y Pwyllgor Gordderch ac Archwilio newydd yn gosod llysenwau m ym mis Gorffennaf 2022.

- **Trefniadau ar gyfer sefydlu Cyd-bwyllgorau Corfforaethol (CJC)**

Sefydlwyd Cyd-bwyllgor Corfforaethol De Orllewin Cymru (SWWCJC) ar 13 Ionawr 2022. Partneriaid y pwyllgorau yma yw: Cyngorau Castell-nedd Port Talbot, Abertawe, Sir Gaerfyrddin a Sir Benfro, Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog a Pharc Cenedlaethol Arfordir Penfro. Gwnaed penderfyniadau statudol allweddol yn y cyfarfod cychwynnol hwnnw, gan gynnwys cytuno ar y cyfansoddiad a gofynion statudol eraill megis y rhai sy'n ymwneud â chraffu a trosolwg. Penderfynwyd gymeradwyaeth ei chyllideb ddrafft mewn cyfarfod diweddarach o'r SWWCJC ar 25 Ionawr 2022.

Mae'r SWWCJC wedi'i drefnu o amgylch strwythur is-bwyllgor ar gyfer y meysydd cyfrifoldeb allweddol. Fodd bynnag, penderfynwyd peidio integreiddio rhaglenni datblygu economaidd rhanbarthol eraill, megis y Fargen Ddinesig, i'r CJC ar hyn o bryd i osgoi unrhyw darfu ar gyflawni'r Fargen Ddinesig.

- **Defnydd Pŵer Cyffredinol Cymhwysedd**

Dywedodd y Cyngor wrthym nad oes ganddo gynlluniau ar unwaith i ddefnyddio'r pŵer hwn.

Mae'r llythyr hwn yn rhan o'r adborth ar ein gwaith Asesu Sicrwydd a Risg. Byddwn hefyd yn adrodd maes o law ar ddau faes pwnc pellach: lleihau carbon a diweddariad ar gynaliadwyedd ariannol. Y bwriad yw adrodd ar y gwaith ar y ddwy ardal yma yn Haf 2022.

Hoffwn gymryd cyfle i ddiolch i chi a'ch swyddogion am the gefnogaeth barhaus rydych yn ei ddarparu i'n galluogi i gyflawni ein gwaith. Edrychwn ymlaen at barhau i weithio'n gadarnhaol gyda chi wrth symud ymlaen.

Yn gywir

Alison Lewis

Archwilydd Arweiniol